

Regionens revisorer

2016-03-21

Till regionfullmäktige i
Region Jämtland Härjedalen
Org. Nr 232100-0214

Revisionsberättelse för år 2015

1. Inledning

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i *Regionstyrelsen, Patientnämnden, Vårdvalsnämnden och Regionala utvecklingsnämnden*. Vidare har vi granskat verksamheten inom den, mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner, *Gemensamma nämnden för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter* samt verksamheten inom den, mellan regionen och Strömsunds kommun, *Gemensamma nämnden avseende Närvård Frostviken*.

Vi har även genom lekmannarevisorerna granskat verksamheten i företagen *Landstingsbostäder i Jämtland AB, Norrtåg AB, Torsta AB, Almi-Mitt AB och Länstrafiken i Jämtlands län AB*. De förtroendevalda revisorerna har granskat *Stiftelsen Jamtli, Norrlandstingens regionförbund, Samordningsförbundet Jämtlands län*.

2. Uppdrag och ansvar

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och regionens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Våra skrivelser, genomförda hearings och de sakkunnigas rapporter som avlämnats under året framgår av bifogad förteckning. Utöver det som framkommit i de skriftliga rapporterna har vi inhämtat underlag med hjälp av dokumentanalyser, hearings med företrädare för tjänstemannaledningen, verksamhetschefer m.fl.

Till vår berättelse bifogas de granskningsrapporter som lekmannarevisorerna, enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen, har lämnat för de ovan nämnda aktiebolagen samt revisionsberättelser för dessa bolag.

3. Resultatet av vår granskning år 2015

- *Regionstyrelsens* styrning, ledning och kontroll har för 2015 inte varit tillfredsställande. Resultatet enligt årsredovisning 2015 innebär att Regionen för femte året i rad inte lever upp till kommunallagens krav om en ekonomi i balans. Regionens budget för 2015 var inte balanserad enligt Kommunallagens krav utan året började med ett underskott på 96 mkr som redan i de första prognoserna indikerade att den ekonomiska utvecklingen gick åt fel håll och underskottet ökade. Flera av tidigare centrum, främst inom vården, har tilldelats en budget som beretts på ett sådant

sätt att stora delar inte är finansierad. En situation som försvårar för styrelsen att utkräva ansvar gentemot verksamheterna och dessutom riskerar att försvaga tilltron till budgeten som styrmedel.

Den ekonomiska situationen som revisionen under flera år bedömt vara ytterst allvarlig har under 2015 förvärrats jämfört med föregående år. Resultatet för 2015 är minus 232,3 mkr. Inget av de finansiella mål fullmäktige beslutat om har uppnåtts. Åtgärder i form av långsiktiga utvecklingsplaner (LUP), handlingsplaner och beslut har inte varit tillräckliga för att åstadkomma en förbättrad ekonomi. Några ytterligare och kraftfulla åtgärder för att i närtid vända den ekonomiskt negativa utvecklingen har inte kunnat återfinnas vid vår granskning av styrelsens protokoll.

Av verksamhetsmålen inom målområdet "Patient" har fem av sju mål uppnåtts. Verksamhetsmålen inom målområdena "Samhälle", "Medarbetare" och "Verksamhetsresultat" har inte uppnåtts utan påvisar stora brister i målluppfyllnad. Tillgängligheten har försämrats ytterligare för de fyra mål som återredovisats jämfört med föregående år. Antalet sjukskrivningsdagar bland länets befolkning fortsätter vara hög och andelen ineliggande patienter inom somatisk vård med vårdrelaterade infektioner har ökat. Sjukfrånvaron bland medarbetarna är fortsatt hög även om situationen har förbättrats något jämfört med föregående år.

Det egna kapitalet har minskat under en rad av år och är i årsredovisningen för 2015 nere på 121,2 mkr att jämföra med 353,5 mkr för 2014. På grund av de stora underskotten så riskerar det egna kapitalet att förbrukas under 2016 om det inte snarast vidtas kraftfulla åtgärder för att ha en verksamhet i ekonomisk balans. Regionen har under flera år lånat till investeringar och återlånet, som för 2015 minskat något, uppgår till drygt 3 miljarder kronor. Under året ansökte regionen om medlemskap i Kommuninvest för att trygga betalningsförmåga och ha resurser för kommande investeringar.

Regionen lever inte upp till kommunallagens krav om åtgärdsplan för återställande av underskott från tidigare år som totalt uppgår till 575,2 mkr. Årets resultat innebär att regionen inte uppnår de finansiella och verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning.

Problem i samband med införandet av det nya vårdadministrativa systemet Cosmic har inneburit ett bortfall i produktionen. På grund av bristande datakvalitet i Cosmic så har inte någon tillförlitlig produktionsstatistik kunnat presenteras i årsredovisningen.

Ansvarsprövning nämnder och beredningar

Vi bedömer sammantaget att Patientnämnden, Vårdvalsnämnden, Regionala utvecklingsnämnden, Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter och Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken:

- i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt,
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande,
- att den interna kontrollen har varit tillräcklig,
- att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för ovanstående nämnder.

Ansvarsprövning Regionstyrelsen

Vi avstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för Regionstyrelsen. Vårt beslut har sin grund i vår bedömning att regionstyrelsens styrning, ledning, uppföljning och kontroll varit otillfredsställande. Vi bedömer vidare att regionstyrelsens beredning av budget har varit otillräcklig och att måluppfyllelsen i både ekonomi och verksamhet är otillfredsställande. Den tidigare allvarliga ekonomiska situationen har ytterligare förvärrats under 2015, jämfört med föregående år.

Vi tillstyrker att Regionen Jämtland Härjedalens årsredovisning för 2015 godkänns.

Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter enligt förteckning.

Östersund den 21 mars 2016

Annelie Bengtsson
Ordförande

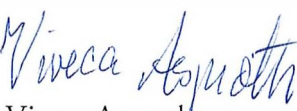

Bernt Söderman
Vice ordförande

Lars-Olof Eliasson
Förtroendevald revisor

Eva Simonsson
Förtroendevald revisor

Christer Jonsson
Förtroendevald revisor

Gustaf Onilsgård
Förtroendevald revisor

Viveca Asproth
Förtroendevald revisor

Finn Cromberger
Förtroendevald revisor

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

1. Revisionsrapport – Årets granskning av Region Jämtland Härjedalen
2. Förteckning över 2015 års granskningar
3. Granskningsrapport och revisionsberättelse för Landstingsbostäder i Jämtland AB
4. Granskningsrapport och revisionsberättelse för Länstrafiken i Jämtlands län AB
5. Granskningsrapport och revisionsberättelse för Torsta AB
6. Revisionsberättelse för Norrlandstingens regionförbund

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

REVISIONSKONTORET

Revisionsrapport 2015
Årets granskning av
Region Jämtland Härjedalen

Ansvarig: Leif Gabrielsson

Innehållsförteckning

1. SAMMANFATTNING	3
2. INLEDNING/BAKGRUND.....	4
2.1 GRUNDERNA FÖR REVISORERNAS ANSVARSPRÖVNING	4
3. ÅRETS REVISION	5
3.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING	5
3.1.1 Regionstyrelsen.....	5
3.1.2 Nämnderna	6
3.1.3 Vår bedömning	7
3.2 ÅRSREDOVISNINGEN	7
3.2.1 Upplysningar i förvaltningsberättelsen	7
3.2.2 Måluppfyllelse	9
3.2.3 God ekonomisk hushållning.....	9
3.2.4 Vår bedömning	11
3.3 RÄKENSKAPERNA	11
3.3.1 Bokslutsprocessen.....	11
3.3.2 Iakttagelser vid granskning av specifikationer	12
3.3.3 Vår bedömning	12
4. ANSVARIG FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE.....	13

1. SAMMANFATTNING

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat regionens årsbokslut 2015. Granskningen har genomförts med utgångspunkt i Lag om kommunal redovisning och God redovisningssed.

Underlag till våra bedömningar är även regionstyrelsens delårsrapporter, årsbokslut till fullmäktige, styrelsens protokoll med handlingar och uppgifter som framkommit i de granskningsinsatser som revisorerna i enlighet med revisionsplan för år 2015 har genomfört.

Räkenskaperna har granskats med utgångspunkt från Lag om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

De synpunkter som vi lämnat i utlåtandet avseende delårsbokslutet (per augusti), på styrningen, måluppfyllelsen i ekonomin och verksamheten, är till stora delar giltiga även för helåret 2015. Ekonomin är mycket bekymmersam med stora underskott och även brister i måluppfyllelse i verksamheten.

Årets granskning har visat följande:

- Budget för 2015 var obalanserad då den innehöll ett resultatkrav på minus 96 mkr¹. Utfallet blev minus 232 mkr. I finansplan 2016-2018² har ett nollresultat budgeterats för år 2016. Redan i månadsrapporten för februari 2016 visar dock en helårsprognos på minus 238 mkr, vilket tyder på att styrelsens beredning innebär en orealistisk budget. Den orealistiska budget regionstyrelsen berett kan innebära att budget som styrning blir verkningslös. Uppgifter som styrker detta har bl.a. inhämtats från personal i granskningen av regionstyrelsens kostnadskontroll.
- Styrelsens återrapportering i årsredovisningen utgår, likt tidigare år, från regiondirektörens verksamhetsplan. Måluppfyllelsen enligt det uppdrag som fullmäktige gett styrelsen anser vi därför inte vara möjlig att i sin helhet bedöma. Vi anser att det är en brist att inte styrelsen formulerat mätbara mål för kvalitet och patientsäkerhet, då beslutanderätten för ärenden som avser verksamhetens målinriktning, omfattning eller kvalitet inte får delegeras³.
- Liksom tidigare år saknas en redogörelse/åtgärdsplan för hur balanskravet ska återställas, vilket är ett krav enligt kommunallagen om det inte finns synnerliga skäl till att inte återställa.
- Det ekonomiska resultatet och det resultat för verksamheterna som redovisas i årsbokslutet för 2015 uppfyller i flera väsentliga delar inte det finansiella uppdrag som fullmäktige gett till styrelsen för verksamhetsåret 2015. Inget av de finansiella målen har uppnåtts, kostnadsutvecklingen är fortsatt hög och återlånet uppgår för år 2015 till 3,1 miljarder kronor. Det egna kapitalet har minskat i rask takt från 778,2 mkr (2011) till 121,2 mkr (2015) och kommer snart att vara förbrukat om inte regionstyrelsen tar krafttag för att komma till en ekonomi i balans.

¹ Enligt Kommunallagen 8 kap. 4 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiga kostnaderna. Styrelsen beredde därmed budgeten för år 2015 i stridighet med lagen.

² Dnr: RS/822/2015

³ Kommunallag 6 kap. 34 §

- Införandet av det nya vårdadministrativa systemet Cosmic har haft en negativ påverkan på produktionen och inneburit en sämre arbetsmiljö och sämre tillgänglighet för patienterna.
- På grund av bristande datakvalitet med anledning av införandet av Cosmic kan inte något tillförlitlig produktionsstatistik presenteras.
- Det saknas analyser av framtida rekryteringssituation och hur investeringar ska komma att hanteras med en underfinansierad budget.
- Fem av sju mål inom målområde "Patient" har uppnåtts
- Sjukfrånvaron har sjunkit något jämfört med föregående år, men är fortsatt hög.

2. INLEDNING/BAKGRUND

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ansvaret omfattar även att räkenskaperna förs och är upprättade i enlighet med lag samt att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna är regionfullmäktiges demokratiska kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet regionen bedriver. Varje nämnd och styrelse granskas utifrån hur de lever upp till regionfullmäktiges mål och uppdrag.

Revisorernas ansvar är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig samt om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Revisorernas uppdrag och arbetssätt regleras i kommunallagen, aktiebolagslagen (lekman-narevisorerna) och regionens revisionsreglemente. Granskningen ska genomföras enligt god revisions sed i kommunal verksamhet det vill säga med en sådan urvalsmässig omfattning, inriktning och kvalitet att den ger ett tillräckligt underlag för revisorernas årliga ansvarsprövning och uttalande i revisionsberättelsen.

2.1 GRUNDERNA FÖR REVISORERNAS ANSVARSPRÖVNING

- Bristande måluppfyllelse, ohör-samhet till mål och riktlinjer fastlagda av fullmäktige eller i föreskrifter.
- Obehörigt beslutsfattande.
- Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll.
- Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning.
- Förtroendeskada eller annan im-materiell skada.
- Otillräcklig beredning av ären-den.
- Ekonomisk skada.
- Ej rättvisande redovisning

3. ÅRETS REVISION

Revisorerna har under året genomfört granskningar enligt revisionsplanen 2015⁴. Planen har upprättats efter en analys av de risker som kan utgöra hot och hinder vid verksamhetens fullgörande utifrån fullmäktiges mål samt de konsekvenser i form av ekonomisk skada, förtroendeskada mm som kan uppstå om riskerna inträffar.

Revisionen för 2015 har likt tidigare år genomförts i form av; fördjupade granskningar, förstudier, hearings, verksamhetsbesök, granskning av protokoll och handlingar samt genom att i övrigt aktivt följa vad som händer inom regionen och i omvärlden. Granskningen av styrelsens åiterrapportering till fullmäktige för 2015 omfattar delårsbokslut och årsbokslut. Revisorerna granskar även Landstingsbostäder, Stiftelsen Jamtli, Torsta, Samordningsförbundet i Jämtland, Länstrafiken AB, Norrtåg AB, Almi-Mitt AB och Norrlandstingens regionförbund genom sina utsedda lekmannarevisorer/revisorer. Även Gemensamma nämnden för upphandling och distribution av sjukvårdsprodukter samt Gemensamma nämnden närvård Frostviken ingår i revisionsuppdraget.

De fördjupade granskningarna har genomförts med intervjuer med berörd personal och politiska ledningen samt med hjälp av enkätundersökningar. Resultatet av de enskilda granskningarna har i samtliga fall dokumenterats i revisionsrapporter⁵ som, med skrivelse från revisorerna, överlämnats till regionstyrelsen för yttrande.

3.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING

3.1.1 Regionstyrelsen

Utifrån vår granskning av regionstyrelsen vill vi främst framhålla följande brister:

- **Obalanserad budget**

I 2015 års granskning av regionstyrelsens kostnadskontroll framkom att regionens obalanserade budget kan medföra risk för att en kultur utvecklas där följsamhet till beslutad budget minskar.

Enligt Kommunallagen 8 kap. 4 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiga kostnaderna. Styrelsen beredde budgeten för år 2015 med ett resultatkrav på minus 96 mkr⁶. Utfallet blev minus 232 mkr.

I finansplan 2016-2018⁷ har ett nollresultat budgeterats för år 2016. Redan i månadsrapporten för februari 2016 visar dock en helårsprognos på minus 238 mkr, vilket tyder på att styrelsens beredning innebär en orealistisk budget. I ovan nämnda granskning framkom att budgeten av flera intervjuade inte betraktades som ett styrdokument vilket skulle kunna påverka ambitionerna i kostnadskontrollen negativt.

⁴ Dnr: REV/7/2015

⁵ Finns att hämta/ta del av på revisorernas webbsida alternativt i diariet.

⁶ Enligt Kommunallagen 8 kap. 4 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiga kostnaderna. Styrelsen beredde därmed budgeten för år 2015 i stridighet med lagen.

⁷ Dnr: RS/822/2015

- **Intern kontroll**

Revisorerna gjorde 2015 en granskning av arbetet med styrelsens internkontrollplan. Det framkom då brister inom flera områden, bl.a. saknades dokumentation av risk- och väsentlighetsanalyserna för att tydliggöra bakgrund, motivering och prioritering av riskområdena samt förenkla uppföljning. Kommunikationen var bristfällig mellan samordningskansliet, stabscheferna (som gör riskanalysen) och de som utsetts som ansvariga i planen. Bl.a. framkom att en av de ansvariga som utsetts att följa upp risken inte visste vad den grundades på eftersom ingen kunde svara på vem av stabscheferna som låg bakom den. Styrelsens hade inte heller informerat fullmäktige om uppföljningen av punkterna i internkontrollplanen.

Rutiner för åiterrapportering skulle formaliseras och fullmäktige skulle i början av år 2016 informeras om interna kontrollen utifrån internkontrollplan 2015. Vid årets slut hade inte samtliga punkter i internkontrollplanen återredovisats till styrelsen. Styrelsen har fortfarande inte informerat fullmäktige om internkontrollplanens resultat.

- **Tolkning av mål**

I Regionstyrelsens verksamhetsplan finns en uttolkning av fullmäktiges mål. Denna uttolkning har resulterat i 70 framgångsfaktorer som är av karaktären uppdrag till regiondirektören. I dessa framgångsfaktorer saknas nivåer/målvärde angivna för när uppdraget skall anses uppfyllt. Det sker ingen förankring i fullmäktige av att styrelsen gjort en korrekt uttolkning av fullmäktiges mål.

I Regionstyrelsens verksamhetsplan finns inga mätbara mål. Det saknas således mätbara mål för kvalitet och patientsäkerhet.

Beslutanderätten för ärenden som avser verksamhetens målinriktning, omfattning eller kvalitet får, enligt 6 kap. 34 § i Kommunallagen, inte delegeras.

3.1.2 Nämnderna

- Patientnämnden har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och uppnått de uppsatta målen. Granskningen ger inte anledning att rikta kritik mot nämnden. Se separat rapport Rev/3/2016.
- Vårdvals-nämnden har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och uppnått de uppsatta målen. Granskningen ger inte anledning att rikta kritik mot nämnden. Se separat rapport Rev/2/2016.
- Regionala utvecklingsnämnden har granskats och har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Granskningen ger inte anledning att rikta kritik mot nämnden, men de ospecifika mål som nämnden har fastställt behöver förankras med regionplanen. Se separat rapport Rev/29/2015.
- Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter har i allt väsentligt utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och inom givna ramar. Granskningen ger inte anledning att rikta anmärkning mot nämnden. Se separat rapport Rev/34/2015.
- Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken har i allt väsentligt utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och inom givna ramar. Granskningen ger inte anledning att rikta anmärkning mot nämnden. Se separat rapport Rev/35/2015.

3.1.3 Vår bedömning

Vi bedömer att den orealistiska budget regionstyrelsen berett kan innebära att budget som styrning blir verkningslös. Uppgifter som styrker detta har bl.a. inhämtats från personal i granskningen av regionstyrelsens kostnadskontroll.

Vi anser att det är en brist att inte styrelsen formulerat mätbara mål för kvalitet och patientsäkerhet, då beslutanderätten för ärenden som avser verksamhetens målinriktning, omfattning eller kvalitet inte får delegeras⁸.

Avsaknad av mätbara mål är också en brist när det gäller att ha tydliga styr signaler till verksamheten. 70 uppdrag kan upplevas vara allt för många att hinna med att följa upp och utvärdera. Dessutom saknas nivåer/målvärden för när uppdragen skall betraktas som uppfyllda vilket ger utrymme för tolkning av måluppfyllelsen.

3.2 ÅRSREDOVISNINGEN

3.2.1 Upplýsningar i förvaltningsberättelsen

Lag om kommunal redovisning, 4 kap. Förvaltningsberättelsen

1 § Förvaltningsberättelsen skall innehålla en översikt över utvecklingen av kommunens eller landstingets verksamhet.

Upplýsningar skall även lämnas om

1. sådana förhållanden som inte skall redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen men som är viktiga för bedömningen av kommunens eller landstingets resultat eller ställning,
2. sådana händelser av väsentlig betydelse för kommunen eller landstinget som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut,
3. kommunens eller landstingets förväntade utveckling,
4. väsentliga personalförhållanden,
5. andra förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av den kommunala verksamheten.

Utifrån ovanstående har vi noterat följande brister:

- **Redogörelse om hur reglering av balanskravet ska ske**

Enligt kommunallagen⁹ ska ett negativt balanskravsresultat regleras under de närmast följande åren. Om balanskravet för ett år är negativt ska det anges när och på vilket sätt man avser att göra regleringen¹⁰.

Årets resultat enligt balanskravet är enligt årsredovisningen minus 228 mkr. Det innebär att det totala balanserade underskottet är efter 2015 minus 575,2 mkr. Fullmäktige kan besluta att en sådan reglering inte ska göras om ”det finns synnerliga skäl”.

Det framgår inte av förvaltningsberättelsen hur det negativa resultatet kommer att regleras eller om beslut om att reglering inte ska göras har tagits.

⁸ Kommunallag 6 kap. 34 §

⁹ Kommunallag 8 kap. 5a §

¹⁰ Lag om kommunal redovisning 4 kap. 4 §

- **Påverkan av införandet av Cosmic**

Införandet av det nya vårdadministrativa systemet Cosmic har haft en negativ påverkan på produktionen. Enligt centrumens bokslut har införandet inneburit en högre arbetsbelastning, sämre arbetsmiljö och sämre tillgänglighet för patienterna. Det saknas i förvaltningsberättelsen en redogörelse för hur införande har påverkat produktionen.

På grund av bristande datakvalitet i och med införandet av Cosmic kan inte något tillförlitlig produktionsstatistik presenteras. Vi kan därför inte bedöma om verksamhetens produktion varit tillfredställande.

- **Kompetensförsörjning**

Kostnaden för inhyrd personal från bemanningsföretag har ökat med 50 % och uppgår för år 2015 till 125,6 mkr. Med anledning av den åldrande befolkningen i regionen i kombination med en hög andel pensionsavgångar, är det viktigt att säkra kompetenser inom vården.

Det saknas en analys av hur den besvärliga rekryteringssituationen kommer att påverka regionen i framtiden.

- **Underfinansierad investeringsverksamhet**

I årsredovisningen för 2015 liksom i motsvarande för 2014 sägs: "För den kommande treårsperioden planeras fastighetsinvesteringar för 100 miljoner kronor men vårdens behov är dock avsevärt större för att anpassa lokalerna till verksamhetens utveckling". Redovisningen saknar dock analys av konsekvenser av detta.

- **Oklart värde av fondobligation**

I vår granskning av finansförvaltningen¹¹ lyftes regionens innehav av den fondobligation vars rating sänkts till en nivå som medför att placeringen ligger utanför regionens kreditlimiter enligt placeringsreglemente för förvaltning av pensionsmedel. Obligationens bokförda värde är ca 200 mkr, men enligt revisionsrapporten är obligationens marknadsvärde ytterst osäkert. Styrelsen har beslutat att behålla obligationen till förfall löptiden ut, men har inte informerat fullmäktige om situationen.

I årsredovisningen uppges att regionen värderar pensionsmedel och samtliga placeringar till det lägsta av anskaffningsvärdet och försäljningsvärdet. I årsredovisningens avsnitt om finansförvaltning har innehavet beskrivits och där framgår att regionen bedömer att risken att regionen inte får tillbaka hela beloppet vid förfall bedöms vara mycket liten. Det saknas dock upplysning om att det inte finns något marknadsvärde på obligationen vilket försvårar bedömningen av värdet.

Vidare saknas upplysning om karaktären och omfattningen av risken regionen är exponerad för om det skulle visa sig att värdet avviker från förväntningarna¹².

- **Avvikelse från RKR:s rekommendationer**

Det saknas upplysning om att regionen inte tillämpar RKR 11.4 vid tillgångsredovisning av hjälpmedel.

¹¹ REV/25 /2015

¹² RKR 20

3.2.2 Måluppfyllelse

Enligt tolkning av 4 kap. 5 § i Lag om kommunalredovisning bör regionens förvaltningsberättelse som främsta syfte ha att redovisa hur de mål som angivits av fullmäktige har uppnåtts. Utvärdering och bedömning i årsredovisningen har betraktats som en självklarhet och bör rimligen ses som ett av de mest grundläggande för en kommunal redovisning. Hur utvärderingen ska ske har lagstiftaren valt att inte reglera.

Inom Region Jämtland Härjedalen har regiondirektören, utifrån regionstyrelsens 70 uppdrag, gjort en tolkning av vad regionstyrelsen bedömer är viktiga utvecklingsområden. Denna uttolkning återfinns i regiondirektörens verksamhetsplan. Regiondirektören fastställer själv sin verksamhetsplan utan formell förankring i regionstyrelsen.

I Region Jämtland Härjedalens årsredovisning är det regiondirektörens mål samt de av fullmäktige beslutade finansiella mål, som återredovisas.

Av regionstyrelsens årsredovisning framgår att verksamhetsmålen, målvärden och beslutade aktiviteter för 2015 i många fall endast delvis uppnåtts. Områden med låg måluppfyllelse är "Verksamhetsresultat", "Samhälle" och "Medarbetare" där inget mål uppnåtts.

Sammanfattning av måluppfyllelse av regiondirektörens mål

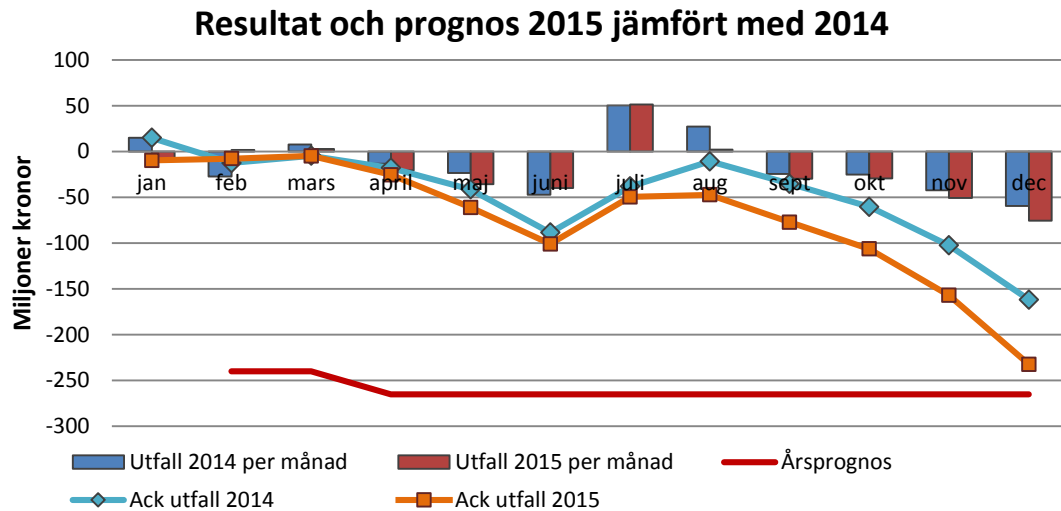
- För området "**Medarbetare**" har regionen under en följd av år haft svårigheter när det gäller att komma tillrätta med sjukfrånvaron som fortfarande är hög. Nyttjande av inhyrd personal och arvodesläkare har år 2015 ökat med ca 50 % (42,2 mkr) jämfört med föregående år. Primärvården står för drygt hälften av kostnaden.
- Inom målområde "**Patient**" är fem av sju mål uppfyllda, ett saknas uppgift om utfallet. Andel ineliggande patienter inom somatisk vård med vårdrelaterade infektioner har ökat 8,1 % jämfört med 7,1 % år 2014 och når inte målvärdet på max 6 %. Vi har noterat att målen för tillgänglighet i år är flyttade från "Patient" till "Verksamhetsresultat".
- Målområde "**Verksamhetsresultat**" brister i måluppfyllelse avseende nettokostnadsutveckling och vi noterar en kraftig försämring av tillgängligheten inom vården. Anledningen uppges vara att införandet av COSMIC inledningsvis inneburit längre handläggningstider per patient.

3.2.3 God ekonomisk hushållning

Kommunallag 8 kap. Ekonomisk förvaltning:

1 § Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

För att nå ett resultat som är i nivå med God ekonomisk hushållning skulle Region Jämtland Härjedalen behöva förbättra resultatet med ca 300 mkr. I regionplan 2016-2018 budgeteras för ett nollresultat, vilket inte är i nivå med vad som krävs för att nå en god ekonomisk hushållning.

Ovanstående bild visar de ekonomiska förhållanden för regionen under år 2015 i jämförelse med motsvarande uppgifter för 2014. Som framgår har ekonomin under hela året varit bekymmersam med ackumulerat negativt utfall under stora delar av året med undantag för sommarmånaderna juli och augusti. Negativt resultat har prognostiserats under hela året. Årets resultat slutade på minus 232,3 mkr. Regionen har inte klarat av att återställa tidigare underskott som tillsammans med underskottet enligt balanskravet.

Regionens vårdverksamheter har, i likhet med en lång rad av tidigare år, även år 2015 redovisat underskott. 5 av 6 centrum i vårdverksamheten redovisar underskott att jämföra mot 4 av 6 2014.

Inget av de finansiella målen har uppnåtts

Inget av fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Bl.a. har **soliditeten** under en tioårsperiod fallit från 50 % till 6,2 % (mål 2015 var 19,6 %). Utfall för **nettokostnadsutvecklingen** blev 6,1 % mot budgeterad 2,6 %. Motsvarande uppgifter för 2014 var 4,7 % och målet 1,3 %.

Under år 2015 budgeterades investeringarna till 100 mkr och årets utfall blev 157,6 mkr. Målet för investeringar är att dessa under planperioden 2015-2017 ska finansieras till 100 procent med medel från den egna verksamheten. Som tidigare nämnts saknas en beskrivning av konsekvenserna av underbudgeteringen av investeringar.

Övriga iakttagelser som indikerar brister avseende en god ekonomisk hushållning är:

- **Återlånet** har sedan år 2010 har ökat med 908 mkr och uppgår för 2015 till 3,1 mdr. Med återlån menas att regionen lånar från medarbetarnas pensioner för att finansiera investeringar eller verksamhet. Eftersom pensionsåtaganden är avtalsreglerade påverkas inte dessa.
- **Eget kapital** har under en femårsperiod minskat med 85 %, från 778,2 mkr till 121,2 mkr.

Besparingsåtgärder

Den analysgrupp som inrättades under året, bl.a. med syfte att säkerställa att besparingsåtgärder beräknas på ett likartat sätt, redovisar att centrumen sparat ca 14 mkr under den senare delen av 2015. Per helår har dock centrumens resultat försämrats med drygt 90 mkr ytterligare jämfört med 2014.

3.2.4 Vår bedömning

Årsredovisningen för 2015 är i huvudsak upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i stort sett enligt god redovisningssed. Vi bedömer dock att finns brister inom följande:

- Balanskravet har inte reglerats och det framgår inte av förvaltningsberättelsen hur det negativa resultatet kommer att regleras eller om beslut om att reglering inte ska göras har tagits.
- Det saknas vissa uppgifter för att ge en samlad bild av regionens utveckling och verksamhet. T.ex. hur verksamheten påverkats av införande av Cosmic, uppgifter om produktionsstatistik, en analys av framtida rekryteringssituation och hur investeringar ska komma att hanteras med en underfinansierad budget.
- Avseende den ekonomiska delen saknas upplysning om att regionens fondobligations marknadsvärde är oklart. Enligt den granskning som genomförts bedöms marknadsvärdet vara ytterst osäkert. Vidare framgår inte karaktären och omfattningen av den risk regionen är exponerad för om det skulle visa sig att värdet avviker från förväntningarna¹³.
- Liksom föregående år saknas upplysning om de avvikelser man har gjort från RKR:s rekommendationer avseende anläggningstillgångar (hjälpmedel).
- Eftersom varken fullmäktiges verksamhetsmål eller styrelsens mål ingår i årsredovisningen har vi inte kunnat bedöma om dessa uppfyllts. Regiondirektörens mål som återredovisats har i låg grad uppnåtts.
- Vi bedömer att styrelsen inte verkställt sitt uppdrag om att uppnå en god ekonomisk hushållning. Fullmäktiges finansiella mål har inte uppnåtts, vårdverksamheterna redovisar fortsatt underskott, regionen har fortsatt en nettokostnadsutveckling som avviker från budget och återlånet uppgår för år 2015 till 3,1 miljarder kronor.

3.3 RÄKENSKAPERNA

3.3.1 Bokslutsprocessen

Vid granskningen av bokslutsprocessen har följande noterats:

- I och med regionbildningen och de dotterbolag som nu finns i koncernen måste regionen upprätta en sammanställd redovisning. Redovisningsansvarig har utifrån bestämmelserna i RKR 8.2 gjort en beräkning där det konstateras att Landstingsbostäder

¹³ RKR 20

och Länstrafiken, som regionen äger med 100 %, ska ingå i konsolideringen. Övriga bolags omsättning utgör tillsammans mindre än 5 % av regionens skatteintäkter och generella statsbidrag och kan därmed med stöd av RKR 8.2 uteslutas.

- Vi har noterat att regionens dotterbolag m.fl. inte lämnar in sina bokslut i tid enligt de anvisningar som skickas ut.
- För 2015 tillämpar regionen rekommendationerna om komponentavskrivning. Regionens fastigheter har indelats i komponenter med fastställda avskrivningstider. Vi har noterat att tillvägagångssättet för aktivering m.m. av dessa anläggningstillgångar inte är allmänt känt.
- Vi har noterat att det i vissa fall saknas inventeringslistor som säkerställer regionens lagertillgångar. Enligt uppgift kan exempelvis en avstämning mellan lagerprogrammet och ekonomiprogrammet ligga till grund för värdet av tillgångarna.
- Det är oklart när regionens anläggningstillgångar inventerades.

3.3.2 Iakttagelser vid granskning av specifikationer

Enligt Lag om kommunal redovisning ska varje sammandragen post i balansräkningen specificeras om det inte klart framgår av bokföringen i övrigt. För hantering av detta skickar ekonomiavdelningen årligen ut anvisningar med instruktioner över vad som ska specificeras och vilka underlag som ska bifogas specifikationerna.

Utifrån vårt urval har ett antal specifikationer granskats. Granskningen visar att specifikationerna av balansräkningens poster i allt väsentligt är rättvisande.

Sammanfattningsvis har vi noterat följande:

- Det finns brister i underlagen till specifikationerna. Detta gäller flera områden men främst inom projektredovisningen hos regionala utvecklingsnämnden.
- Likvideringen av Regionförbundet var vid årsskiftet fortfarande inte färdig.
- Fakturor från år 2014 på drygt 1 mkr har av misstag inte bokats bort, vilket innebär att dessa kostnader belastar år 2016 istället för 2015. Årets resultat är egentligen 1 mkr sämre än vad som redovisats.
- Kopplingen mellan specifikationerna och underlagen som bekräftar regionens finansiella tillgångar behöver förbättras för att på ett enklare sätt kunna stämmas av.

3.3.3 Vår bedömning

Utifrån det material som lämnats bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och ger en rättvisande bild av verksamhetens intäkter och kostnader och den kritiska ekonomiska ställning regionen befinner sig i.

Vi har under granskningen fört en dialog med ekonomiledningen angående de förbättringsmöjligheter vi ser avseende specifikationerna.

Vi rekommenderar att rutiner för inventering ses över att säkerställa att regionens anläggnings- och lagertillgångar är rätt redovisade.

4. ANSVARIG FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Östersund den 21 mars 2016

Leif Gabrielson, Revisionsdirektör

Revisorerna lämnade 2015 följande skrivelser och rapporter m.m.

- Granskning av Folktandvården REV/27/2014
- Granskning av Psykiatrin 2014 REV/28/2014
- Granskning av tvångsvården inom Psykiatrin REV/29/2014
- Nytt revisionsreglemente Rev/2/2015
- Revisorernas bokslut 2014 Rev/3/2015
- Slutrevision för bolagen m.m. för år 2014 Rev/5/2015
- Avtalshantering Rev/6/2015
- Revisionsplan 2015 Rev/7/2015
- Granskning av Landstinget år 2014 Rev/8/2015
- Granskning av Primärvården år 2015 Rev/9/2015
- Granskning av Landstingsbostäder i Jämtland AB Rev/11/2015
- Granskning av Länstrafiken i Jämtlands län Rev/12/2015
- Granskning av Stiftelsen Jamtli Rev/13/2015
- Granskning av Torsta AB Rev/14/2015
- Granskning av Folkhälsoarbetet Rev/15/2015
- Granskning av Samordningsförbundet Rev/16/2015
- Granskning av styrelsens internkontrollplan Rev/17/2015
- Granskning av Planering av läkarnas arbetstid Rev/20/2015
- Granskning av Regionstyrelsens verksamhetsuppföljning Rev/21/2015
- Remissvar på föreslagna ändringar i Kl:s kap.9 Rev/22/2015
- Externa vårdgivare Rev/23/2015
- Granskning av Finansförvaltningen-interna kontrollen Rev/25/2015
- Granskning av Regionstyrelsens kostnadskontroll Rev/26/2015
- Revisorernas bedömning av Delårsbokslut 1508 Rev/27/2015
- Granskning av upphandling av konsulttjänster Rev/28/2015
- Granskning av Regionala Utvecklingsnämnden Rev/29/2015
- Granskning av Vårdprogram avseende återbesök Rev/30/2015
- Granskning av Systematiskt kvalitetsarbete-
kunskapsstyrning Rev/31/2015
- Granskning av Patientnämnden Rev/32/2015
- Granskning av Regionala utvecklingsnämnden-
en granskning av projektverksamhet Rev/33/2015
- Granskning av Gemensam nämnd för samordnad,
upphandling lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter Rev/34/2015
- Granskning av Gemensam nämnd för Närvård Frostviken Rev/35/2015

Följande hearings har genomförts under år 2015.

- **Ambulansverksamheten**
- **Bokslut för år 2014**
- **Vårdadministrativa systemet COSMIC**
- **Regionala Utvecklingsnämnden- Övergången till Regionen**
- **Verksamhetsuppföljning och kostnadskontroll**
- **Torsta AB**
- **Röntgenverksamheten**
- **Vårdvalsnämnden- Ny som nämnd**
- **Medarbetarna- Sjukskrivningar, Attraktiv arbetsplats**
- **Verksamheten sommaren 2015**
- **Primärvården**
- **Delår-1508 för Region Jämtland Härjedalen**
- **Laboratoriemedicin, klin. Kem lab.**

Till bolagsstämman i
Landstingsbostäder i Jämtland AB
Org. nr. 556527-5962

Till fullmäktige i Region Jämtland Härjedalen

GRANSKNINGSRAPPORT FÖR ÅR 2015

Jag, av fullmäktige i Region Jämtland Härjedalen utsedd lekmannarevisor, har granskat Landstingsbostäder i Jämtland AB:s verksamhet för år 2015.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionsordning i kommunal verksamhet samt utifrån av bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och prövning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Som stöd för min bedömning återopas bifogad granskningspromemoria.

Östersund den 2016-03-21

Gustaf Onilsgård

Bilaga: Granskningspromemoria 2015, Landstingsbostäder i Jämtland AB.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Landstingsbostäder i Jämtland AB Organisationsnummer 556527-5962

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Landstingsbostäder i Jämtland AB för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorers ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Landstingsbostäder i Jämtland ABs finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Landstingsbostäder i Jämtland AB för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorers ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Östersund den 18 mars 2016

Deloitte AB

Lars Magnusson
Auktoriserad revisor

Till Bolagsstämman i
Länstrafiken i Jämtlands län AB
Org. nr. 556437-0194

Till fullmäktige i Region Jämtland Härjedalen

GRANSKNINGSRAPPORT FÖR ÅR 2015

Jag har granskat Länstrafiken i Jämtlands län AB:s verksamhet för år 2015.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt ägarens uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet samt utifrån av bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och prövning.

Bolaget redovisar ett plusresultat för året och har uppnått det ekonomiska målet i ägardirektivet, att hålla aktiekapitalet intakt. Med anledning av att alla verksamhetsmål som återredovisats inte framgår i årsredovisningen och den återrapportering som gjorts ej varit tillgänglig för revisionen, har jag inte haft möjligt att bedöma den totala måluppfyllelsen.

Med anledning av de uppgifter styrelsens vice ordförande har rekommenderat jag att styrelsen överväger lämpligheten av att VD innehar vice ordförandeskapet, alternativt att bolagets styrdokument ses över.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Som stöd för min bedömning åberopas bifogad granskningspromemoria och revisionsrapport.

Östersund den 14/2 - 2015

Eva Simonsson

Av bolagsstämman vald lekmannarevisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Länstrafiken i Jämtlands Län AB Organisationsnummer 556437-0194

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Länstrafiken i Jämtlands Län AB för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Länstrafiken i Jämtlands Län ABs finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länstrafiken i Jämtlands Län AB för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar resultatet enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Östersund den 15 februari 2016
Deloitte AB

Lars Magnusson
Auktoriserad revisor

Till bolagsstämman i Torsta AB
Org nr: 556892-2420

Till fullmäktige i Region Jämtland
Härjedalen

Granskningsrapport för år 2015

Jag, av fullmäktige i Region Jämtland Härjedalen utsedd lekmannarevisor, har granskat Torsta AB:s verksamhet för år 2015.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt ägarens uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet samt utifrån av bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och prövning.

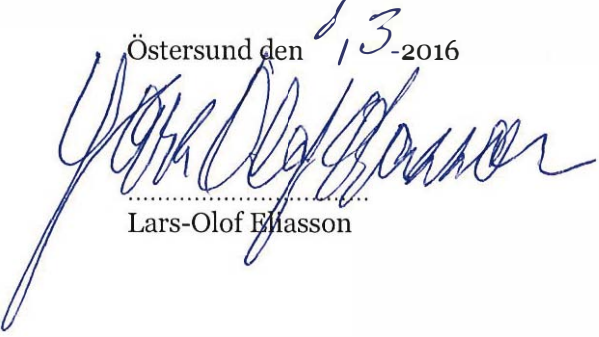
Bolaget har för andra året i rad redovisat ett underskott och ägarnas resultatkrav på 3-5 % har därmed inte uppnåtts. Det är viktigt att de åtgärder som styrelsens påbörjat ger resultat och att styrelsen fortsatt har fokus på resultatförbättrande åtgärder.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Som stöd för min bedömning åberopas bifogad granskningspromemoria.

Östersund den 13-2016

Lars-Olof Eliasson

Bilaga: Granskningspromemoria 2015, Torsta AB.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Torsta AB

Organisationsnummer 556892-2420

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört revision av årsredovisningen för Torsta AB för år 2015

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Torsta ABs finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Torsta AB för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Östersund den 1 mars 2016
Deloitte AB

Mats Henriksson
Auktoriserad revisor

Revisorerna i
Norrlandstingens
regionförbund

2016-03-04

Fullmäktige i

Norrbottens läns landsting
Västerbottens läns landsting
Landstinget Västernorrland
Region Jämtland Härjedalen

Kopia till Norrlandstingens
regionförbund

Revisionsberättelse för år 2015

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som direktionen i Norrlandstingens regionförbund (organisationsnummer 222000-1651) bedrivit under år 2015.

Direktionen har ansvar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut, riktlinjer och de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll. Revisorerna har till uppgift att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om direktionen bedrivit verksamheten enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Granskningen är genomförd enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementen. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vår uppföljande granskning av ansvarsförhållanden för RCC Norr visar att direktionen vidtagit åtgärder med anledning av tidigare års rekommendationer. Av förbundsordningen framgår numera tydligt att direktionen har verksamhetsansvar för RCC Norr.

I revisionsberättelsen lämnar vi ingen bedömning om det ekonomiska resultatet är förenligt med de finansiella målen. Orsak till detta är att direktionen för år 2015 inte beslutat om finansiella mål.

- **Vi bedömer** sammantaget att direktionen i Norrlandstingens regionförbund har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- **Vi bedömer** att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- **Vi bedömer** att direktionens interna kontroll har varit tillräcklig.
- **Vi bedömer** sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål och uppdrag som direktionen ställt upp.

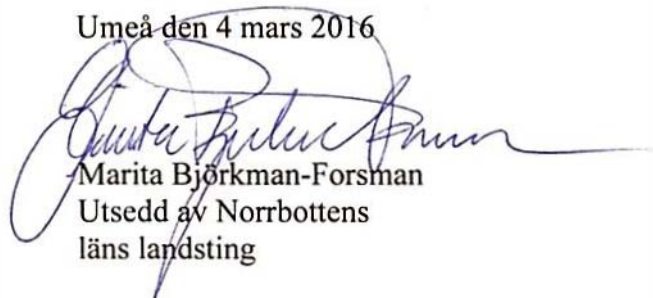
FBF ← GA MB

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

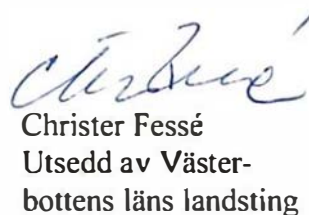
Vi tillstyrker att respektive fullmäktige godkänner direktionens årsredovisning för år 2015.

Vi åberopar bifogade rapporter

Umeå den 4 mars 2016

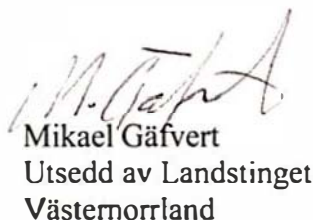
Marita Björkman-Forsman
Utsedd av Norrbottens
läns landsting

Christer Fessé
Utsedd av Väster-
bottens läns landsting

Viveca Asproth
Utsedd av Region
Jämtland Härjedalen

Mikael Gäfvert
Utsedd av Landstinget
Västernorrland

Bilagor:

- NRF – Grundläggande granskning för år 2015
- Granskning avseende räkenskapsåret 2015
- Granskning av NRF:s uppgifter och ansvar
- Granskning av delårsrapport 2015-08-31 – Finansiell del
- Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapport 2015-08-31